Talo la cusboonaysiiyay laga bilaabo 2023

Tallaalka HPV

Su'aalo iyo jawaabo loogu talagalay waalidiinta dhammaan dhalinyarada da'doodu tahay 12-13

HSC Public Health Agency

S&J-ha ku saabsan tallaalka Human Papillomavirus (HPV) waxa ay taageertaa buug-yaraha ay ahayd in ilmahaaga lagu siiyo dugsiga.

Laga soo bilaabo 2019 tallaalka HPV waxaa la siiyay dhammaan 12-13 jirka.

Fadlan akhri macluumaadkan ka dibna buuxi foomka oggolaanshaha ee la socda buug-yaraha oo ku soo celi dugsiga.

Soo koobid

Macluumaadkan waxa loogu talagalay in lagaga jawaabo su'aalaha caadiga ah ee laga yaabo in aad ka qabtid tallaalka HPV kaas oo ka ilaalin doona ilmahaaga caabuqa HPV iyo kansarrada la xidhiidha, oo ay ku jiraan ilaa 90% kansarka ilmo-galeenka (haweenka) iyo kansarka afka, dhuunta, futada iyo xubnaha taranka. Waxa kale oo ay kuu sheegi doontaa halka aad ka heli karto macluumaad dheeraad ah haddii aad u baahan tahay.

Caadi ahaan ma jiraan astaamo lagu garto infekshanka HPV, sidaas darteed dad badan ma ogaan doonaan inay qaadeen. Inta badan, fayrasku ma keeno kansar sababtoo ah waxaa dila habka difaaca jidhka, laakiin had iyo jeer maaha - infekshannada qaar ayaa sii jira oo keena kansarka ama burooyinka xubnaha taranka - tani waa sababta tallaalku muhiim u yahay.

Laga soo bilaabo 2008, tallaalka HPV waxaa la siiyay dhammaan gabdhaha 12-13 jirka ah ee ku jira sannad dugsiyeedka 9 iyo 10. Laga bilaabo Sebtembar 2019 tallaalka ayaa sidoo kale loo soo bandhigay wiilasha si la mid ah. Tani waa sababta oo ah caddayntu way caddahay in tallaalka HPV uu ka caawiyo ka ilaalinta dhammaan dadka da'da yar ee kansarka la xiriira HPV.

Haddii ilmahaagu aanu helin tallaalka Fasalka 9, waxa la siin doonaa mar kale marka kooxda kalkaalisada dugsigu ay soo booqdaan dugsiga. Macluumaad dheeraad ah ayaa laga heli karaa **pha.site/hpv**

Sidee HPV u keenaa kansar?

Qof kastaa wuu qaadi karaa fayraska HPV. Waxa uu ku kala qaadaa qof kale marka la samaynayo galmo (ma aha qasab galmo). Waxaa jira in ka badan 100 nooc oo HPV ah laakiin tiro yar oo kuwan ka mid ah ayaa la og yahay inay keenaan kansarrada HPV la xiriira.

Fayrasku waxa uu galaa unugyada dusha sare ee afka iyo cunaha, siilka, siilka intiisa muuqata, afka ilmo-galeenka, guska iyo dabada, halkaas oo uu joogi karo dhowr sano isaga oo aan wax dhibaato ah geysan. Dabadeed, sababo aan weli la fahmin, waxa laga yaabaa inay bilawdo inay waxyeello u geysato unugyadaas, taas oo u horseedi karta kansar muddo ka dib.

Kansarka ugu badan ee la arko HPV waa kansarka afka ilmo-galeenka ee haweenka, iyadoo daraasado muujinaya in fayraska HPV lagu ogaan karo in ka badan 99% kansarradan. Cadaymihii dhawaa waxay muujinayaan in uu jiro xidhiidh ka dhexeeya caabuqa HPV iyo kansarrada aan caadiga ahayn ee xubinta taranka, siilka, guska, futada, iyo kansarka afka iyo cunaha qaarkood.

Kansarka ilmo-galeenka

Kansarka ilmo-galeenka wuxuu saameeyaa afka ilmo-galeenka - albaabka ilmo-galeenka (eeg jaantuska). Waxaa jira 13 nooc oo HPV ah oo loo yaqaan inay sababaan kansarka ilmo-galeenka iyo laba kaliya - noocyada 16 iyo 18 - ayaa keena 7 ka mid ah 10 kiis.

Sannad kasta Waqooyiga Ireland waxaa jira ku dhawaad 81 xaaladood oo kansarka ilmo galeenka ah iyo celcelis ahaan 20 haween ah ayaa u dhinta cudurka. Intaa waxaa dheer, celcelis ahaan 1,125 xaaladood oo kansarka ilmo galeenka gudaha goobta ayaa la ogaadaa sannad kasta. Tani waa halka unugyada makaanka afkiisa qaarkood ay leeyihiin isbeddelo kansar ka hor, waxayna u dhigantaa 1 ka mid ah 10kii suurtagalnimada haweenka lagu ogaado isbeddellada kansarka ee afka ilmo-galeenka. Haddii aan la daweyn, kansarku wuu soo bixi karaa wuxuuna u horseedi karaa jirro halis ah iyo dhimasho.

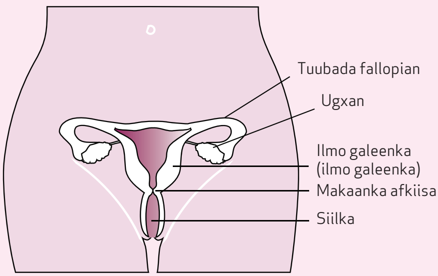

Kansarrada kale ee HPV

Daraasaduhu waxay hadda muujinayaan in noocyada HPV 16 iyo 18 ay si xooggan ugu xidhan yihiin kansarrada kale. Kansarka dabada iyo xubnaha taranka, inkasta oo aanay u badnayn sida kansarka ilmo galeenka, waxa ay si xooggan ugu xidhan yihiin HPV oo ay ku jiraan in ka badan 80% dhammaan kansarrada dabada.

Kansarrada afka iyo cunaha, sida carrabka, qumanka, dhuunta iyo sanduuqa codka ayaa sidoo kale lala xiriiriyaa HPV. Daraasaduhu waxay muujinayaan in kansarka afka iyo cunaha ee HPV-ku ay ku sii kordhayaan Boqortooyada Midowday, gaar ahaan ragga iyo dadka da'da yar.

Sidee buu u shaqeeyaa tallaalka HPV?

Tallaalka HPV wuxuu ka ilaaliyaa dhowr nooc oo caabuqa HPV ah, oo ay ku jiraan noocyada 16 iyo 18, kuwaas oo ah labada nooc ee ugu badan ee keena kansarka ilmo galeenka iyo kuwa kale.

Waxa loo bixiyaa si la mid ah tallaalada kale ee caadiga ah sida cirbadeynta cududda sare. Jidhku waxa uu ka falcelinayaa samaynta unugyada difaaca jirka kuwaas oo ka caawin doona habka difaaca in uu la dagaalamo caabuqa HPV. Tallaalku ma keeni karo caabuqa HPV ama kansar.

Waa maxay sababta tallaalka si joogto ah loo siiyo dhammaan dhalinyarada da'doodu u dhaxayso 12-13 sano?

Tallaalka HPV hadda waxaa la siiyaa dhammaan 12-13 jirrada si looga ilaaliyo dhowr nooc oo HPV ah, oo ay ku jiraan 16 iyo 18. Noocyada 16 iyo 18 waa labada nooc ee ugu caansan ee ku xiran HPV-ga kansarka. Caddaymaha ayaa cad in tallaalka HPV uu ka caawiyo ka hortagga kansarka la xiriira HPV.

HPV aad ayuu u badan yahay wuxuuna si fudud ugu faafaa dhaqdhaqaaqa galmada. In kasta oo ay aad ugu yar tahay in ilmahaagu uu halis ugu jiro infekshanka HPV da'dan, maadaama badidoodu aanay galmo firfircoonayn ilaa ay ka weynaadaan, waxaa lagula talinayaa inay hadda qaataan tallaalka sababtoo ah daraasaduhu waxay muujinayaan in ka-hortagga tallaalku wanaagsan yahay marka la siiyo da'da hore.

Tallaalku miyuu ka ilaaliyaa cudurrada kale ee galmada lagu kala qaado?

Tallaalku wuxuu sidoo kale ka ilaalin doonaa noocyada kale ee HPV ee sababa inta badan kiisaska burooyinka xubinta taranka. Ma ilaalin doonto cudurada kale ee galmada lagu kala qaado sida kalamiidiya iyo uurka kama hortagayso. Sidaa darteed weli aad bay muhiim u tahay taas Ilmahaagu waxa uu helayaa fariimo galmo ammaan ah wakhtiga ku habboon.

Tani miyay ka dhigan tahay in gabadheyda laga ilaalin doono dhammaan kansarka ilmo-galeenka?

Tallaalka laga isticmaalo Waqooyiga Ireland (Gardasil® 9) waxay ka ilaalin doontaa sagaal nooc oo fayraska ah oo keena ilaa 90% dhammaan kansarrada ilmo-galeenka. Tallaalka **ma yeeli doono** ka ilaali mid kasta oo ka mid ah noocyada kansarka sababa makaanka afkiisa.

Tani waa sababta ay muhiim u tahay in si joogto ah loo socdo Baaritaanka afka ilmo-galeenka (baaritaannada smear) marka lagu casuumo (laga bilaabo da'da 25), xitaa ka dib marka la qaato tallaalka. Ujeedada Baaritaanka afka ilmagaleenka waa in lagu ogaado kansarka hore isbedel ku yimaadda makaanka afkiisa oo aan lahayn wax calaamado ah balse sii socda isu rogaan kansar. Haddii isbeddellada la ogaado goor hore waa la daweyn karaa si looga hortago in kansarka ilmo galeenka uu soo baxo.

Ilmahayga hadda ma laga wada ilaalinayaa dhammaan Kansarrada kale?

Tallaalku wuxuu ka ilaalin doonaa labada nooc ee fayraska ugu waaweyn (nooca 16 iyo 18) ee keena qaar ka mid ah kansarrada xubinta taranka, siilka, guska, futada, afka iyo cunaha. Waxaa muhiim ah in la ogaado in tallaalku aanu ka ilaalin doonin dhammaan noocyada kansarkan. Hadda ma jiraan barnaamijyo lagu baadho kansarka kale ee HPV la xiriira. Haddii aad ka welwelsan tahay wax calaamado ah la xiriir GP-gaaga.

Ilaa intee ayay ilaalintu talaalku soconaysaa?

Daraasaduhu waxay muujiyeen in dadka la tallaalay ay ilaashadaan heerar sare oo ilaalin ah ugu yaraan 12 sano, iyada oo aan lahayn wax caddaynaya ilaalinta hoos u dhaca. Xogta laga helay tijaabooyinka caafimaad iyo cilmi baadhista socota ayaa noo sheegaysa in ilaalinta uu bixiyo tallaalka HPV uu ka ilaalin doono cimriga oo dhan fayraskan sababtoo ah habka difaaca jidhku waxa uu soo saaraa unugyada difaaca ee fayraska tallaalka ka dib. Looma baahna hadda wax xoojiya.

Tallaalku ma badbaado baa?

Haa In ka badan 10 sano ayaa badbaadada tallaalka HPV si adag loola socday oo si joogto ah u eegayay hay'ado badan oo caalami ah oo ay ka mid yihiin:

- Hay'adda sharciyaynta daawooyinka iyo alaabta daryeelka caafimaadka (MHRA);
- Wakaaladda Daawooyinka Yurub (EMA);
- Guddiga La-talinta Caalamiga ah ee Ururka Caafimaadka Adduunka (WHO). Badbaadada Tallaalka (GACVS).

Hay'adahan caalamiga ahi waxay si joogto ah u soo tebiyeen in tallaalku yahay mid badbaado leh oo aan la garanayn waxyeelooyinka muddada-dheer. WHO ayaa liiska 121 waddan ee isticmaala tallaalka HPV ee adduunka oo dhan (2018). In ka badan 10.5 milyan oo qiyaas ah ayaa lagu siiyey UK tan iyo 2008, in ka badan 80 milyan oo qof ayaa la tallaaley adduunka oo dhan.

"Ururka Caafimaadka Adduunka wuxuu si adag ugu talinayaa tallaalka HPV si looga hortago kansarka ilmo-galeenka."

Robb Butler, Madaxa Tallaalka, Ururka Caafimaadka Adduunka, Yurub

Goorma ayuu ilmahaygu qaadan doonaa tallaalka?

Waxay ahayd inaad hesho foomka oggolaanshaha oo uu la socdo buug-yaruhu. Waa muhiim in foomka oggolaanshaha la saxeexo oo si degdeg ah loogu soo celiyo dugsiga. Ilmahaaga waxa la siin doonaa tallaalka HPV inta lagu jiro sannad dugsiyeedka hadda ee Sannadka 9aad. Haddii ay ku dhaafaan tallaalka sannadka 9, kooxda kalkaalinta dugsiga ayaa bixin doona mar kale inta lagu jiro booqashadooda xigta ee dugsiga. Kuwa da'doodu ka weyn tahay 16 sano waxaa loo maleynayaa inay awoodaan inay is-oggolaadaan ilaa ay jiraan sababo gaar ah oo kale.

Sidee loo siinayaa tallaalka?

Kooxda kalkaalisada dugsiga ee ka socda Hay'adda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada (HSCT) ee degaankaaga ayaa siin doona tallaalka. Qofka tallaalka bixinayaa wuxuu si buuxda ugu qalmi doonaa inuu sameeyo oo wuxuu garan doonaa sida wax looga qabto dhib kasta oo iman kara. Tallaalka waxaa gacanta sare ku siin doona kalkaaliye. Dadka intooda badan waxay u baahan doonaan hal qiyaas oo tallaalka ah si ay uga hortagaan. Qiyaastan waxaa badanaa la siin doonaa sannadka 9.

Sanadihii hore, laba qiyaasood oo tallaalka ayaa lagu taliyey. Guddiga Wadajirka ah ee Tallaalka iyo ka baxawga (JCVI) ayaa dib u eegay caddaymaha sayniska ee ku saabsan qiyaasaha tallaalka HPV waxayna ogaadeen in hadda ay jirto caddayn xooggan oo ah in hal qiyaas oo tallaalku uu bixiyo difaac la mid ah laba qiyaasood. Laga bilaabo 1 Sebtembar 2023, dhammaan ardayda u qalanta Waqooyiga Ireland waxaa la siin doonaa hal qiyaas oo tallaalka HPV ah. Dhalinyaradii hore u qaadatay hal qiyaas ayaa hadda loo arkaa inay si buuxda u talaalan yihiin oo uma baahna qiyaas labaad oo tallaalka HPV ah.

Takhtarkayaga (GP) ma ogaan doonaa in ilmahaygu qaatay HPV tallaalka?

Macluumaadka ku saabsan tallaalka HPV waxaa loo wareejin doonaa GP'gaaga si loogu galiyo diiwaanka caafimaadka ilmahaaga.

Ma jiri doontaa wax saameyn ah?

Dhibaatooyinka soo raaca guud ahaan waa kuwo fudud - badiyaa xanuun, barar iyo guduudasho halkaasoo cirbaddu guud ahaan laga bixiyo cududda, oo dhaqso u dhammaata. Waxyeellooyinka kale ee aan caadiga ahayn waxaa ka mid noqon kara madax-xanuun, lallabbo, dawakhaad iyo/ama qandho fudud. Mararka qaarkood, shakhsiyaadka ayaa laga yaabaa inay miyir beelaan ka dib marka la duro. Waxaa lagula talinayaa inay fadhiistaan 10-15 daqiiqo tallaalka ka dib. Tani waxay kaa caawinaysaa ka hortagga miyir-beelka.

Aad bay u yar tahay, dadka qaarkii waxay ku dhacaan fal-celin xasaasiyadeed isla tallaalka ka dib. Dareen-celintani waxay noqon kartaa finan ama cuncun saameeya qayb ama dhammaan jidhka oo dhan. Kalkaalisada ayaa ogaan doonta sida tan loo daweeyo. Ma aha sabab looga fogaado tallaalada.

Xitaa aad dhif u ah, dadku waxay yeelan karaan fal-celin ba'an dhowr daqiiqo gudahood ka dib markii la duro oo ay ku adkaato neefsashada iyo dhicitaan. Tan waxaa loo yaqaan falcelinta anaphylactic. Aad bay dhif u tahay kalkaalisadana waxay u tababaran tahay inay wax ka qabato.

Shakhsiyaadka ayaa si buuxda ugu bogsada daawaynta, badanaa dhawr saacadood gudahood. Haddii aad rabto macluumaad dheeraad ah oo ku saabsan tallaalka, Warqadda Macluumaadka Bukaanka ee Gardasil® 9 waxaa laga heli karaa: www.medicines.org.uk/emc

Ku qor "Gardasil 9" sanduuqa raadinta.

Waalidiintu waxay ku soo wargelin karaan dhibaatooyinka laga shakiyo ee tallaalada iyagoo adeegsanaya Qorshaha Kaarka Jaalaha. Tan waxa lagu samayn karaa onlayn marka la booqdo https://yellowcard.mhra.gov.uk ama wac 0800 731 6789 (9.00 subaxnimo ilaa 5.00 galabnimo Isniin-Jimco).

Ka warran dadka qaba xasaasiyad ama xaalado kale oo caafimaad, weli ma qaadan karaan tallaalka HPV?

Haa Cunto-la'aanta, neefta, cambaarta, qandhada cawska, iyo xasaasiyadda guud ahaan kama horjoogsanayaan qof inuu qaato tallaalkan. Haddii aad wax walaac ah ka qabto arrintan, la hadal kooxda kalkaalisada dugsiga ama GP-gaaga ka hor inta aanu ilmahaagu qaadan tallaalka.

Tallaalku ma saameyn doonaa mid kale daawo?

Ma jirto wax caddaynaya in tallaalku uu yareeyo waxtarka daawo kale.

Ka warran haddii ilmahaygu dugsiga ka maqan yahay oo buko maalinta talaalka?

Kooxda kalkaalisada dugsiga ayaa diyaarin doona in tallaalka la bixiyo wakhti kale.

Maxaa dhacaya haddii ilmahaygu uu hore u galmooday?

Haddii shakhsigu uu galmo firfircoon sameeyay, waxaa jirta suurtogalnimo in ay hore u qaadeen HPV. Si kastaba ha ahaatee, maadaama aan la ogaan doonin nooca fayraska laga yaabo in lagu qaadsiiyo, waa inay weli haystaan tallaalka maadaama laga yaabo inuu weli difaaco.

Maxaan sameeyaa haddii aan u maleeyo in gabadhaydu uur leedahay?

Ma jirto khatar la og yahay oo la xiriirta siinta tallaalka HPV xilliga uurka. Si kastaba ha ahaatee, arrin taxaddar leh, tallaalka HPV laguma talinayo uurka. Tani ma aha sababtoo ah walaac gaar ah oo badbaado leh oo ku saabsan bixinta tallaalka HPV xilliga uurka laakiin sababtoo ah waxaa jira macluumaad xaddidan oo ku saabsan isticmaalka tallaalka xilliga uurka. Haddii gabadhaadu ogaato inay uur leedahay isla ka dib markii la siiyay tallaalka HPV, tani waa inay kala hadashaa GP-geeda.

Maxaa dhacaya haddii ilmahaygu aanu doonayn in la tallaalo?

Tallaalka HPV waxaa lagula taliyaa sababaha kor lagu sheegay wuxuuna bixin doonaa difaac sanado badan mustaqbalka. Si kastaba ha noqotee, haddii ilmahaagu runtii hubo inaysan doonayn inay helaan qasab maaha laakiin waxa laga yaabaa inay rabaan inay kala hadlaan xirfadle caafimaad ka hor intaanay go'aansan. Wixii macluumaad dheeraad ah, waa inay la hadlaan kooxda kalkaalisada dugsiga - kaligood, ama adiga, haddii ay doorbidi lahaayeen.

Ka warran haddii ilmahaygu rabo tallaalka laakiin, waalid ahaan, annagu aan jeclaan lahayn inayan haysan?

Tallaalka HPV waxaa lagula taliyaa sababaha kor lagu sheegay wuxuuna bixin doonaa difaac sanado badan mustaqbalka. Waxaa muhiim ah in mustaqbalka cunugaada uu qiimeeyo in hadda tallaalku ka ilaalinayo kansarrada qaarkood ee la xiriira caabuqa HPV sannado badan oo soo socda. Waa inaad tan kala hadashaa ilmahaaga iyo kooxda kalkaalisada dugsiga si aad u hesho macluumaad dheeraad ah. Waxaa muhiim ah in la ogaado in kasta oo go'aanku uu yahay sharci Ilmahaaga waa inta ay fahmayaan arrimaha ogolaanshaha.

Wixii macluumaad dheeraad ah eeg pha.site/hpv

Public Health Agency
12-22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.
Tel: 0300 555 0114 (local rate).
www.publichealth.hscni.net

Find us on:

05/23